

ØKONOMISK VÆKST I DANMARK

12-04-2021

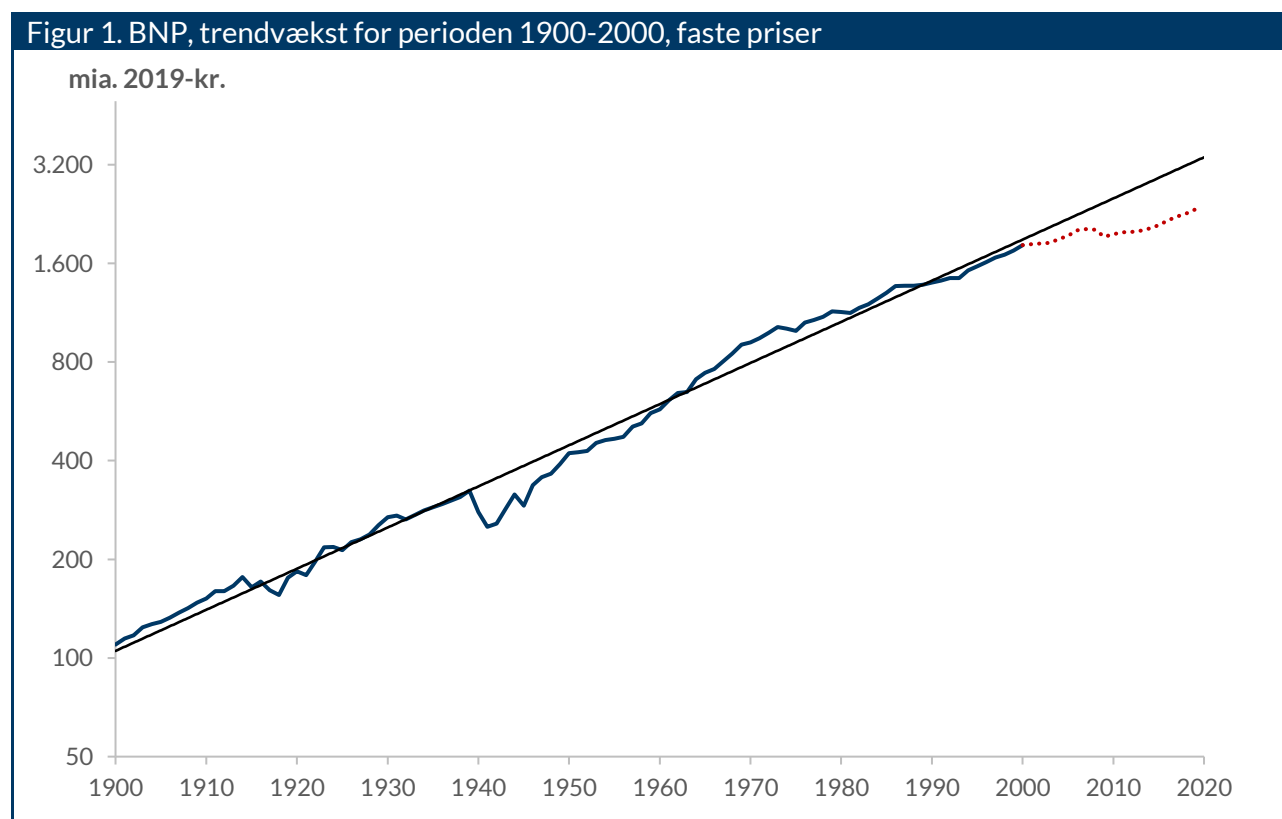
AF SPECIALKONSULENT THOMAS DUE BOSTRUP

RESUMÉ

- I dette notat opgøres den økonomiske vækst i Danmark historisk set, og det analyseres, hvor stor betydning forskellige faktorer har haft for den danske vækst.
- Væksten i BNP i det tyvende århundrede lå på 2,8 pct. om året. Over de seneste 50 år er dansk økonomi vokset med i gennemsnit 2,1 pct. om året, målt ud fra BVT. Den største underkomponent til væksten er totalfaktorproduktivitet, der i gennemsnit har bidraget med 1,2 pct.point årligt.
- I 1970'erne blev mængden af arbejdskraft reduceret, hvilket trak den økonomiske vækst nedad. Siden er vækstbidraget fra mængden af arbejdskraft steget. Det hænger bl.a. sammen med de reformer, der er blevet gennemført i Danmark de seneste 30 år.
- Siden 1986 er Danmarks BNP i gennemsnit vokset med 1,6 pct. om året. Det vurderes, at 0,5 pct.point heraf skyldes de gennemførte reformer i perioden. Det drejer sig især om skattereformer samt reformer af tilbagetrækning og dagpenge. Den underliggende vækstrate har således været 1,1 pct. om året.
- CEPOS har sat et mål om at anvise reformer, som kan bringe den gennemsnitlige årlige vækst op på 3 pct. frem mod 2030. Det svarer til den gennemsnitlige vækstrate i det tyvende århundrede. Den forventede underliggende vækst frem mod 2030 vurderes imidlertid nogenlunde uændret til 1,2 pct. om året. Allerede vedtagne strukturreformer og forringelser vil løfte væksten til 1,4 pct. årligt. Der er derfor et godt stykke vej til målet om en vækst på 3 pct.
- Hvis man gennemfører kendte "grydeklare" reformforslag på skatte- og arbejdsmarkedsområdet, vil det kunne øge den årlige vækst svarende til 0,5 pct.point. Der vil således stadig være et betydeligt behov for yderligere reformer svarende til 1,1 pct. årlig vækst for at nå 3 pct.'s målet. Formålet med 3 pct.-vækst-projektet er at identificere sådanne reformer.

VÆKST I DET 20. ÅRHUNDREDE

I perioden 1900-2000 blev Danmarks Bruttonationalprodukt (BNP) mere end 16-doblet. Det svarer til, at BNP voksede med i gennemsnit 2,8 pct. om året jf. figur 1. Der har været perioder med velstandstilbagegang, især under 2. verdenskrig, men overordnet har udviklingen ligget ret tæt på trendlinjen.

Anm.: Logaritmisk akse. Danmarks Statistiks data dækker perioden 1966-2019. Før det er serien forlænget bagud med vækstrater fra Maddison Project.

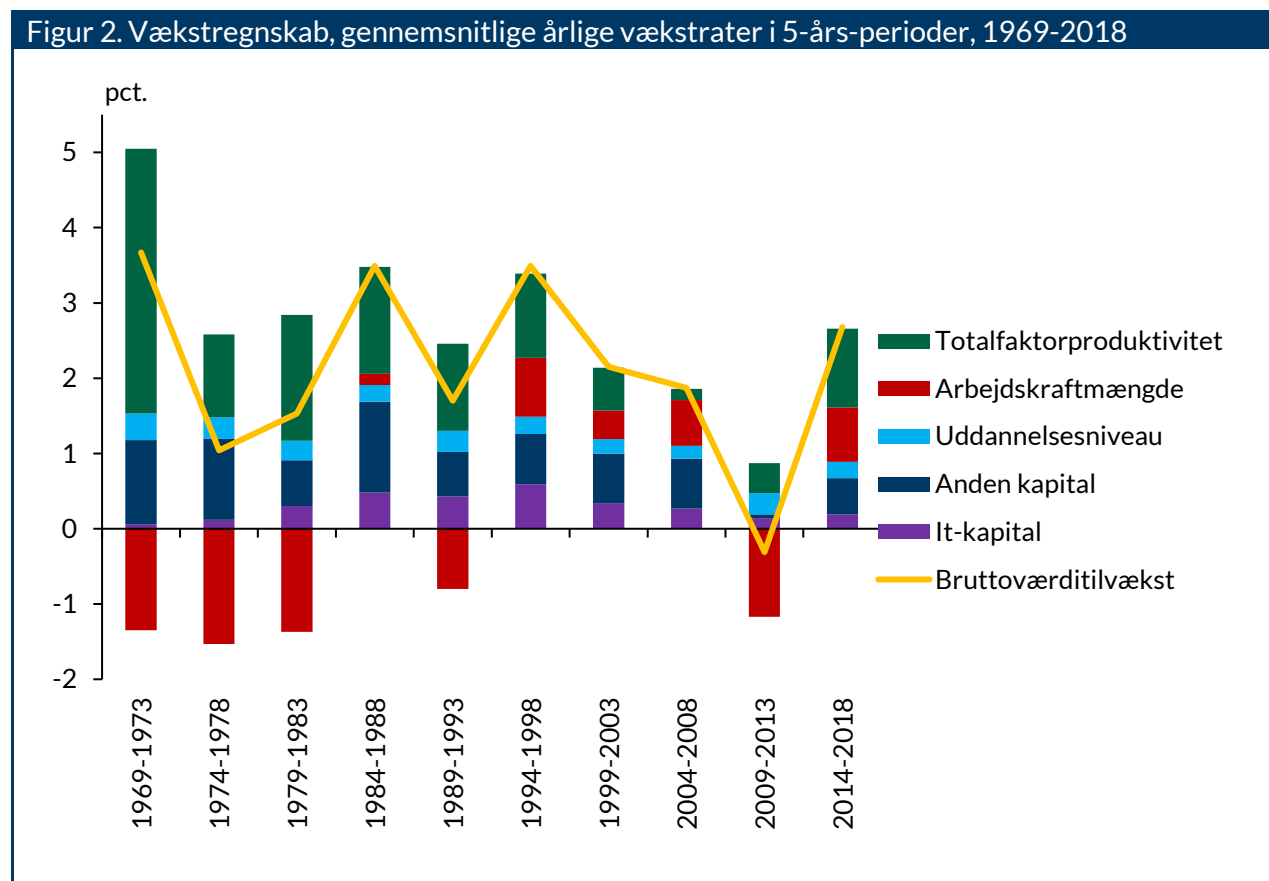
Kilde: Danmarks Statistik, Maddison Project samt CEPOS-beregninger

Efter årtusindskiftet er velstandsudviklingen dog gået betydeligt langsommere. Siden år 2000 er BNP vokset med gennemsnitligt 1,3 pct. om året¹. Samlet var BNP 29 pct. lavere i 2019, end hvis vi havde fulgt den historiske trend. Finansministeriet forventer, at Danmark også i fremtiden vil opleve beskedne vækstrater.

¹ I det 20. århundrede var der en gennemsnitlig befolkningstilvækst på 0,7 pct. om året jf. Maddison Project. Siden år 2000 har befolkningsvæksten været på knap 0,5 pct. om året jf. Danmarks Statistik.

VÆKSTREGNSKAB 1969-2018

I figur 2 er vist et vækstregnskab for de seneste 50 år fordelt på 5-års-perioder. Vækstregnskabet viser en opdeling af væksten i Bruttoværditilvæksten (BVT) fordelt på underkomponenter.² Her er der set på væksten i arbejdskraftmængde, uddannelsesniveau, IT-kapital og anden kapital samt totalfaktorproduktivitet (TFP). TFP er opgjort residualt og indeholder bl.a. produktivitetsændringer som følge af teknologiske fremskridt, forbedret organisering af arbejdet og ændret offentlig regulering.

Anm.: BVT for den Markedsmæssige del af økonomien

Kilde: Danmarks Statistik samt CEPOS-beregninger

I gennemsnit over de 50 år er BVT vokset med 2,1 pct. om året med store udsving i de forskellige perioder som følge af konjunkturændringer. Den største underkomponent til BVT-væksten over perioden er totalfaktorproduktivitet, der i gennemsnit har bidraget med 1,2 pct.point årligt. Det bemærkes dog, at bidraget fra TFP har været faldende over perioden fra 1,8 pct. årligt i perioden 1969-1993 til 0,7 pct. årligt i perioden 1994-2018.

En betydelig ændring, der er sket i løbet af de 50 år, er at bidraget fra arbejdskraftmængde har skiftet fortegn. Således bidrog arbejdskraftmængden i gennemsnit med -1 pct.point til væksten i perioden 1969-1993, mens bidraget var på +0,3 pct.point i perioden fra 1994 til 2018, jf. tabel 1.

² Metoden er gennemgået i Danmarks Statistik (2005)

Dette hænger bl.a. sammen med den faldende arbejdstid i den første periode og med de reformer, der er blevet gennemført i Danmark fra 1990'erne og frem. Det stigende bidrag fra arbejdskraft er med til at opveje det faldende bidrag fra produktivitet.

Tabel 1. Vækstregnskab, gennemsnitlige årlige vækstrater i 5-års-perioder, pct.

	Brutto- værditil- vækst	IT-kapital	Anden kapital	Uddan- nelses- niveau	Arbejds- kraft- mængde	Totalfak- torproduk- tivitet
1969-1973	3,7	0,1	1,1	0,4	-1,4	3,5
1974-1978	1,0	0,1	1,1	0,3	-1,5	1,1
1979-1983	1,5	0,3	0,6	0,3	-1,4	1,7
1984-1988	3,5	0,5	1,2	0,2	0,2	1,4
1989-1993	1,7	0,4	0,6	0,3	-0,8	1,2
1994-1998	3,5	0,6	0,7	0,2	0,8	1,1
1999-2003	2,2	0,3	0,7	0,2	0,4	0,6
2004-2008	1,9	0,3	0,7	0,2	0,6	0,2
2009-2013	-0,3	0,1	0,1	0,3	-1,2	0,4
2014-2018	2,7	0,2	0,5	0,2	0,7	1,1
Samlet, 1969-2018	2,1	0,3	0,7	0,2	-0,4	1,2
1969-1993	2,3	0,3	0,9	0,3	-1,0	1,8
1994-2018	2,0	0,3	0,5	0,2	0,3	0,7

Anm.: BVT for den Markedsmæssige del af økonomien

Kilde: Danmarks Statistik samt CEPOS-beregninger

Vækstbidraget fra kapital er faldet i løbet af de 50 år, og der er sket en ændring fra at næsten hele kapitalbidraget kom fra anden kapital (maskiner, bygninger, transportmidler mv.) i starten af 1970'erne, mens stigende IT-kapital begynder at være betydningsfuldt fra 1980'erne og frem. I perioden 1994-2018 kommer 38 pct. af kapitalbidraget fra IT-kapital. Stigende uddannelsesniveau har haft et nogenlunde konstant bidrag på 0,2-0,3 pct. siden begyndelsen af 1970'erne.

Faldet i væksten siden år 2000 kan altså primært henføres til lavere TFP-vækst og vækstbidrag fra kapital. Under finanskrisen faldt arbejdskraftmængden desuden, og selv om væksten i arbejdskraftmængden er vendt tilbage, er faldet fra finanskrisen ikke indhentet igen.

ARBEJ DSTID

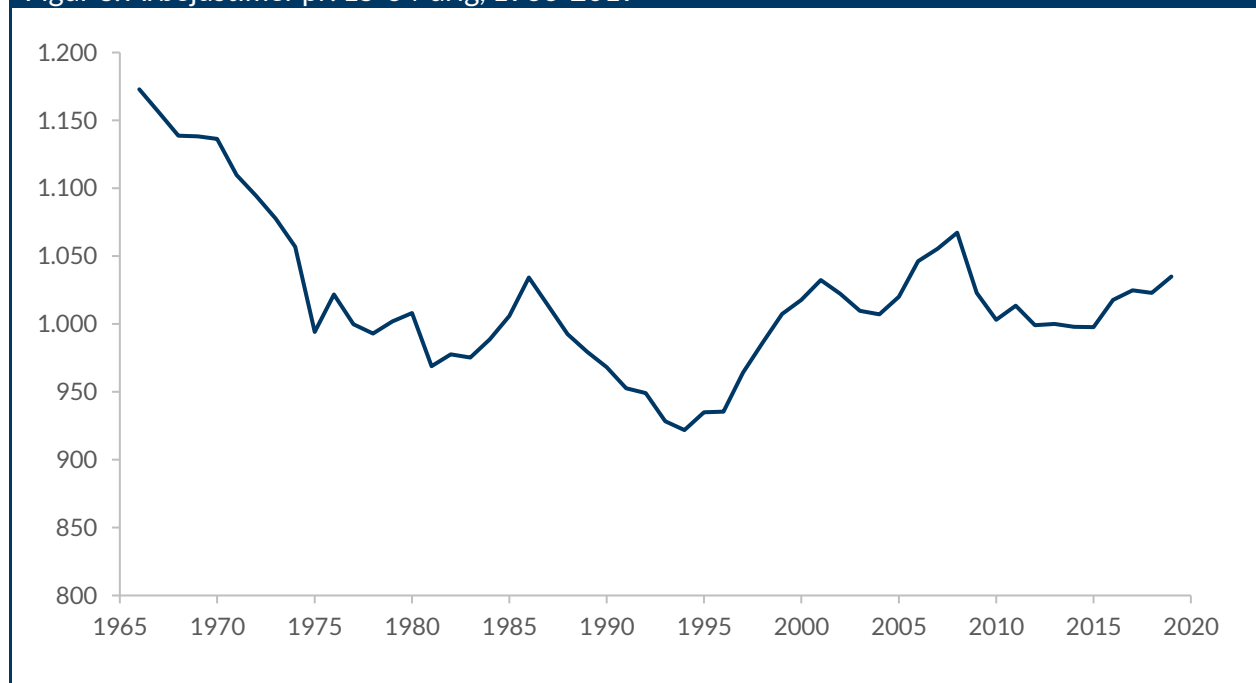
Udviklingen i antallet af arbejdede timer skyldes dels udviklingen i antallet af personer i den erhvervsaktive alder, dels hvor mange timer personer i den erhvervsaktive alder gennemsnitligt arbejder. Hvad der opfattes som den erhvervsaktive alder, kan ændre sig over tid. I figur 3 er vist udviklingen i arbejdede timer i Danmark relativt til antallet af 15-64-årige. Den gennemsnitlige årlige arbejdstid pr. 15-64-årig faldt med ca. 250 timer fra 1966 til 1994. I takt med den stigende velstand efterspørger befolkningen mere fritid, ligesom strukturforhold som f.eks. beskatning og overførselsindkomster kan påvirke ønsket om at udbyde arbejdskraft. Det kan bl.a. ses i den

overenskomst fastsatte arbejdstid, hvor arbejdsugen gradvist blev nedsat fra 44 timer om ugen i 1966 til 37 timer om ugen i 1990.³

Faldet i arbejdstid er sket på trods af, at flere kvinder kom ud på arbejdsmarkedet i perioden. Erhvervsfrekvensen for 15-69-årige kvinder steg således fra 54 pct. i 1970 til 73 pct. i 1990.⁴ Kvindernes højere erhvervsdeltagelse førte dog til flere deltidsansatte og til en ændret arbejdsdeling i hjemmene, hvilket har været med til at trække mændenes arbejdstid ned.

Siden starten af 1990'erne er denne udvikling vendt, hvilket de gennemførte reformer har været en medvirkende årsag til.

Figur 3. Arbejdstimer pr. 15-64-årig, 1966-2019

Kilde: Danmarks Statistik samt egne beregninger

SKATTEREFORMER

CEPOS har tidligere offentliggjort beregninger⁵, der viser, at skattereformer gennemført fra 1986 til 2016 har øget BNP med knap 10 pct., jf. tabel 2. Det drejer sig især om en sænkelse af selskabsskattesatsen fra 50 til 22 pct. samt reduktioner af marginalskatten på arbejdsindkomst.

³ Jf. Forskningscenter for Arbejdsmarkeds- og Organisationsstudier (2012)

⁴ Jf. Danmarks Statistik (2014)

⁵ Brøns-Petersen (2017)

Tabel 2. BNP-effekt af skattereformer 1986-2016

	BNP-effekt, pct.
Lavere selskabsskat	3,8
Personlige indkomstskatter	5,9
- arbejdsudbud, ekstensiv margin	0,2
- arbejdsudbud, intensiv margin	3,5
- humankapital og produktivitet	2,3
I alt	9,7

ØVRIGE REFORMER SIDEN 2001

Finansministeriet har opgjort virkningen af de reformer, der er gennemført siden 2001. Ud fra disse opgørelser vil de øvrige reformer udover skattereformerne løfte BNP med godt 8 pct. i 2025. Heraf kommer ca. 2/3 af virkningen fra tilbagetrækningsreformer.

Især tilbagetrækningsreformerne har dog en lavere effekt i 2018, hvor stigningen i pensionsalderen ikke er begyndt. Reformerne skønnes samlet at have hævet BNP med omkring 5 pct. i 2018, jf. tabel 3.

Tabel 3. Øvrige reformer i perioden 2001-2018

	2025-virkning		2018-virkning	
	Beskæftigelses- virkning, personer	BNP-virk- ning, pct.	Beskæftigelses- virkning, personer	BNP- virkning, pct.
Tilbagetrækningsreformer	165.700	5,3	75.700	2,4
Øvrige reformer	59.200	3,1	53.200	2,8
I alt	224.900	8,4	128.900	5,2

Kilde: Finansministeriet samt CEPOS-beregninger

Se appendiks 1 for en liste over de enkelte reformer.

ØVRIGE REFORMER FØR 2001

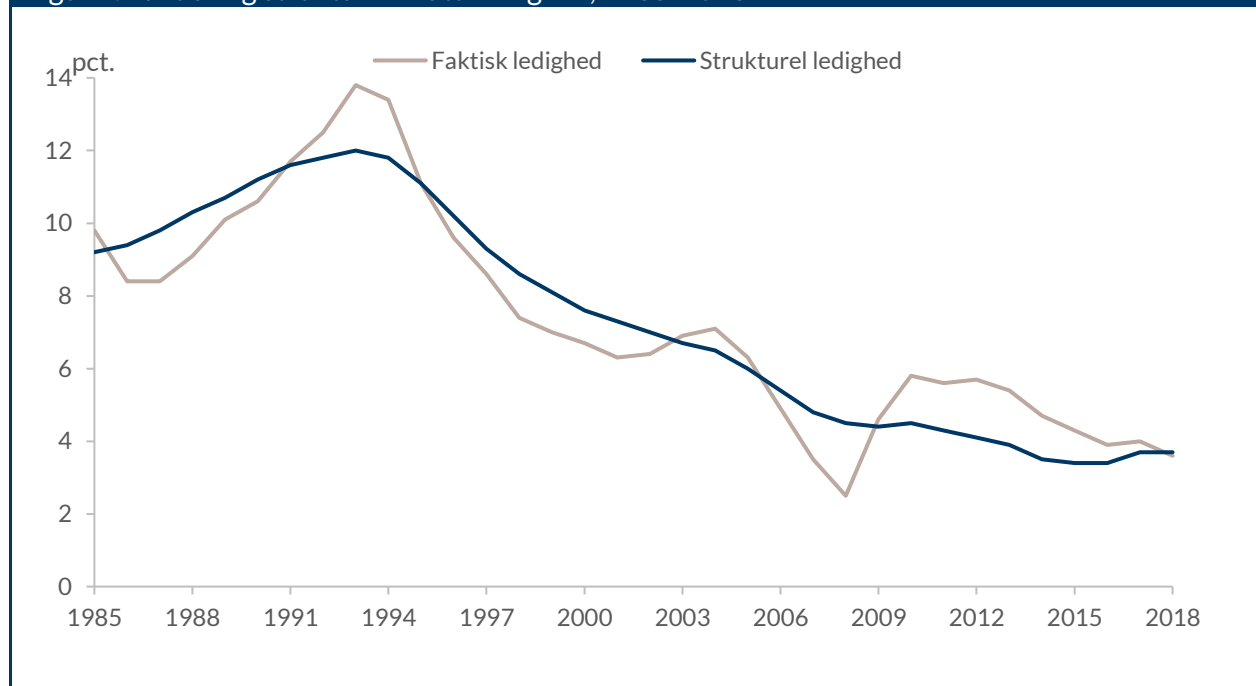
Før 2001 har Finansministeriet ikke foretaget tilsvarende opgørelser af virkningen af de gennemførte reformer. Der må derfor anvendes andre metoder for at få et groft skøn over virkningen.

STRUKTUREL LEDIGHED

Ledigheden er faldet betragteligt siden starten af 1990'erne. En del af dette fald skyldes ændringer i konjunkturerne, som ikke er drevet af reformer. Finansministeriet har i stedet opgjort udviklingen i det strukturelle ledighedsniveau, som er et skøn for hvad ledigheden ville være i en normal konjunktursituation. Det ses af figur 4, at den strukturelle ledighed er faldet betragteligt fra et niveau på 12 pct., da den toppede i 1993, til 7,3 pct. i 2001 og videre ned til 3,4 pct. i 2015. En del af denne udvikling må tilskrives de reformer, der er blevet gennemført i perioden. Før

2001 drejer det sig bl.a. om en kraftig begrænsning af dagpengeperioden fra ubegrænset til fire år og en betydelig stramning af rådighedskravene.

Figur 4. Faktisk og strukturel bruttoledighed, 1985-2018

Kilde: Finansministeriet

Den strukturelle ledighed faldt fra 1993 til 2001 med knap 5 pct.point, svarende til 130.000 personer. Finansministeriet (2014) har ikke regnet konkret på effekten af Nyrups reformer, men vurderer overordnet, at "Faldet i strukturledigheden vurderes overvejende at være resultatet af de arbejdsmarkeds- og skattereformer, der er gennemført siden midten af 1990'erne". Hvis det forsigtigt antages, at Nyrups arbejdsmarkedsreformer har forårsaget godt en tredjedel af dette fald, svarende til 50.000 personer, har reformerne medvirket til at øge BNP med knap 40 mia. kr. eller knap 2 pct. Der er dog tale om et meget usikkert skøn.

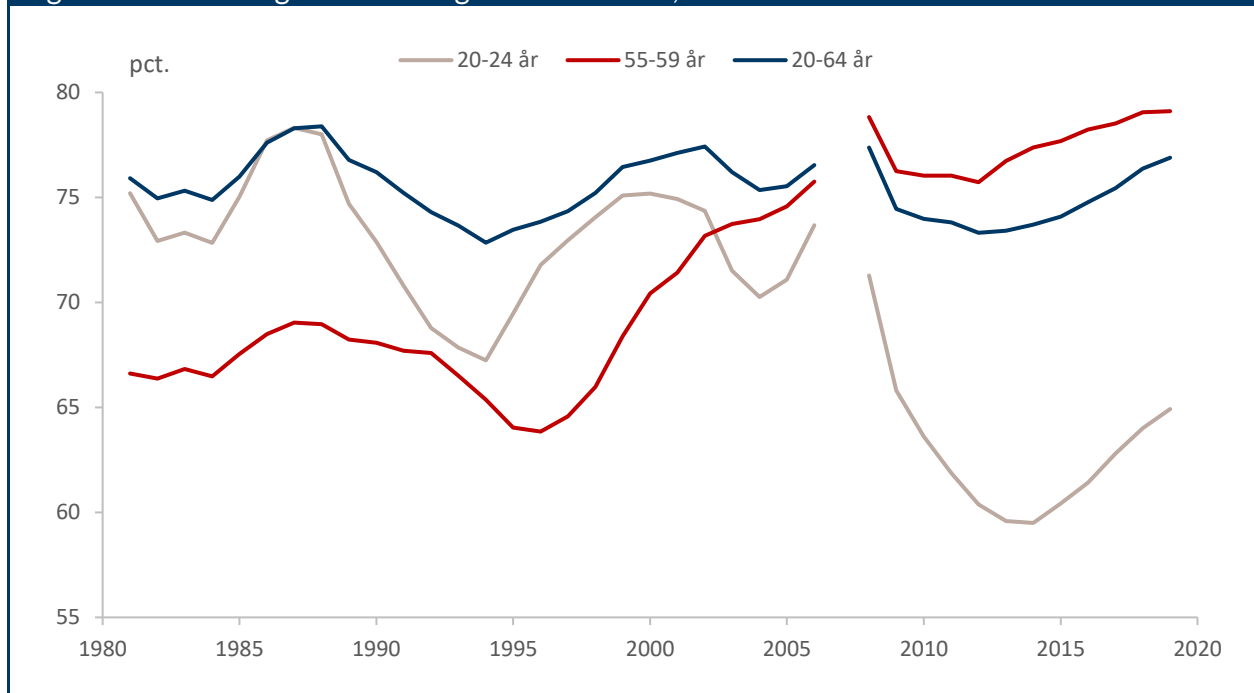
BESKÆFTIGELSESFREKVENSER

I perioden 1981-1998 var det normalt, at beskæftigelsesfrekvensen for de 55-59 lå 8-9 pct.point under den gennemsnitlige beskæftigelsesfrekvens for de 20-64-årige, jf. figur 5. Efter 1998 indsnævres denne forskel betragteligt til knap 1 pct.point i 2006. Det hænger bl.a. sammen med, at tilgangen til overgangsydelsen blev lukket i 1996, hvor antallet af 50-59-årige på ordningen var oppe på 46.000 personer. Siden 2006 er udviklingen fortsat, så de 55-59-årige i dag har en højere beskæftigelsesfrekvens end de 20-64-årige tilsammen.

I den anden ende af aldersfordelingen er de 20-24-åriges beskæftigelsesfrekvens faldet betydeligt, hvilket bl.a. skyldes at der er kommet flere studerende. Det skal ses i lyset af, at højere

uddannelsesniveaue i befolkningen har bidraget positivt til den økonomiske vækst jf. tabel 1. Nettoeffekten ville dog blive lavere end umiddelbart opgjort, hvis der tages hensyn til, at de unges arbejdsudbud reduceres i de år, hvor de studerer.

Figur 5. Aldersbetingede beskæftigelsesfrekvenser, 1981-2019

Anm.: Databrud i 2007

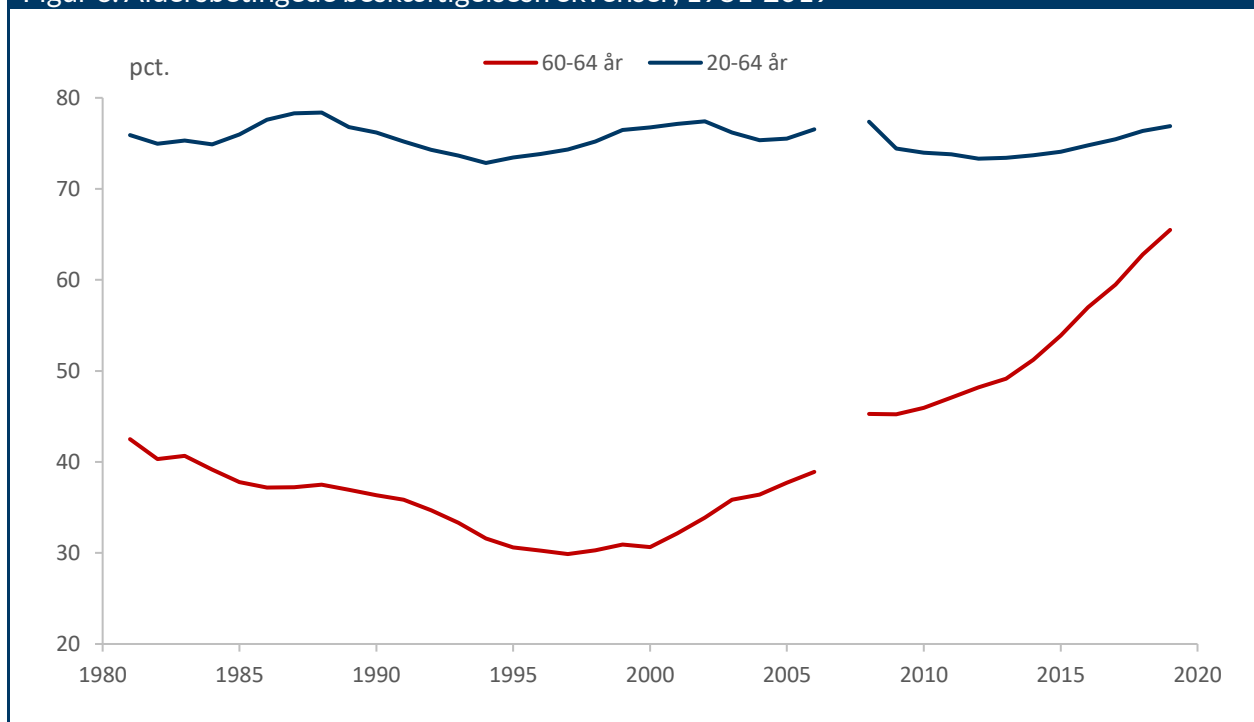
Kilde: Danmarks Statistik og CEPOS-beregninger

I figur 6 ses de 60-64-åriges beskæftigelsesfrekvens, der er steget markant de seneste 20 år. Det skyldes i høj grad de gennemførte tilbagetrækningsreformer. Udviklingen startede med Nyrups efterlønsreform i 1998. Finansministeriet⁶ har tidligere vurderet, at 15.000 færre ville trække sig tilbage frem mod 2010 som følge af reformen.

⁶ Jf. s. 226 i De Økonomiske Råd (2005)

Figur 6. Aldersbetingede beskæftigelsesfrekvenser, 1981-2019

Anm.: Databrud i 2007

Kilde: Danmarks Statistik og CEPOS-beregninger

VÆKST SIDEN 1986

Siden 1986 er Danmarks BNP vokset med 66 pct., svarende til i gennemsnit 1,6 pct. om året. I de foregående afsnit er det vurderet, at de gennemførte reformer i perioden har øget BNP med i alt godt 18 pct, svarende til en gennemsnitlig årlig vækst på godt 0,5 pct. Uden disse reformer ville den danske BNP-vækst således have været på ca. 1,1 pct. om året, jf. tabel 4.

Tabel 4. BNP-vækst, 1986-2018

	pct.point
Gennemsnitlig årlig BNP-vækst 1986-2018	1,6
Heraf reformer	0,5
Skattereformer	0,3
Øvrige reformer siden 2001	0,2
Øvrige reformer før 2001	0,1
Øvrige vækstbidrag	1,1

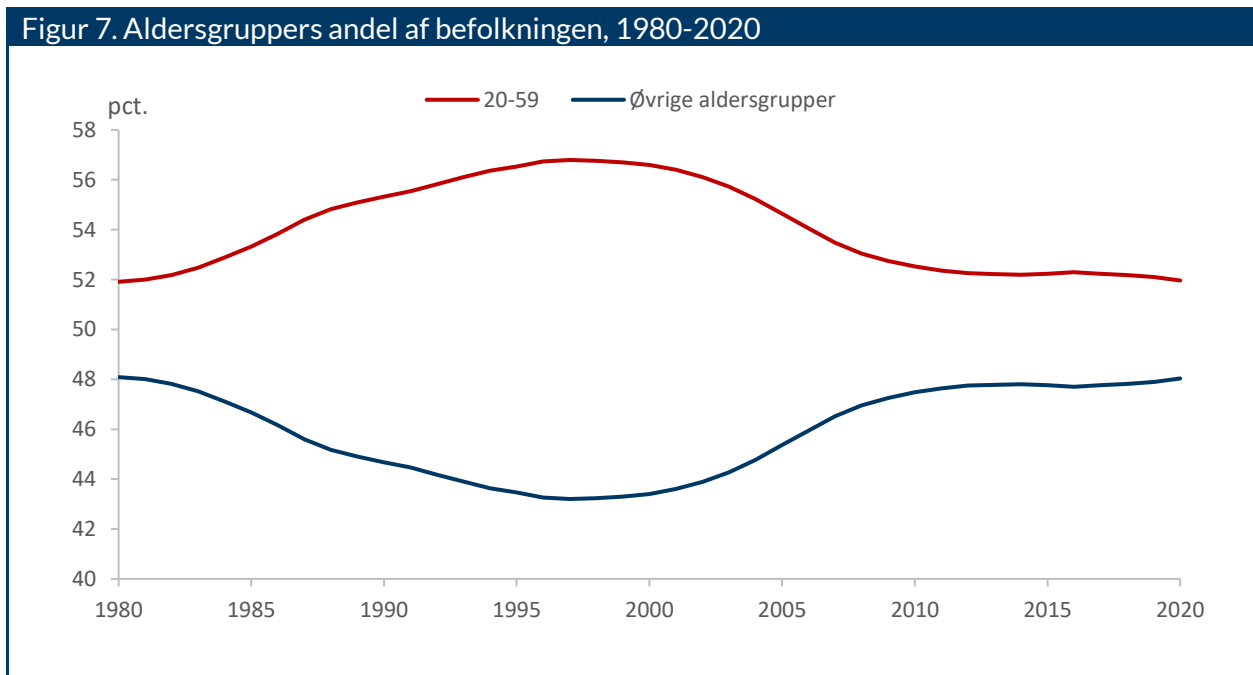
Kilde: Danmarks Statistik samt CEPOS-beregninger

DEMOGRAFI

Udover reformer bliver mængden af arbejdskraft også påvirket af, hvor stor en del af befolkningen der er i den erhvervsaktive alder. Andelen af befolkningen, der var 20-59 år, steg fra 52 pct. i 1980 til knap 57 pct. i 1997, hvorefter den er aftaget til 52 pct. igen i 2020, jf. figur 7. I perioden 1980-1997 steg antallet af personer i aldersgruppen med knap 340.000 personer, svarende til en gennemsnitlig vækst på 0,7 pct. om året. Fra 1997 til 2020 er antallet af personer i aldersgruppen kun steget med 30.000 personer, svarende til en gennemsnitlig årlig vækst på 0,04 pct.

Det er sket på trods af, at en stigning i udenlandsk arbejdskraft isoleret set har øget beskæftigelsen med over 150.000 personer gennem perioden⁷. Det bemærkes i øvrigt, at i det omfang at udenlandske arbejdere kun er i Danmark midlertidigt eller i høj grad sender penge hjem til oprindelseslandet, vil vækstbidraget fra udenlandsk arbejdskraft ikke afspejle et tilsvarende bidrag til levestandarden i Danmark.

Figur 7. Aldersgruppers andel af befolkningen, 1980-2020

Kilde: Danmarks Statistik og CEPOS-beregninger

En alternativ tilgang er at se på det demografiske bidrag til ændring i arbejdsstyrken⁸ for aldersgruppen 16-66 år. I perioden 1981-1997 var dette demografiske bidrag på 229.000 personer,

⁷ Jf. Kraka (2018)

⁸ Beregnet ud fra befolkningsudviklingen med fastholdte erhvervsfrekvenser fordelt på alderstrin og køn.

svarende til ca. 14.000 pr. år. I perioden 1997-2019 var det faldet til 77.000 personer⁹, svarende til ca. 3.500 om året. Der er således igen et betydeligt lavere demografisk bidrag i anden periode.

VÆKST FREM MOD 2030

Finansministeriet (2020a) har udarbejdet en langsigtet prognose for dansk økonomi ifm. DK2025. Ifølge den står Danmark de næste ti år til en gennemsnitlig årlig BNP-vækst på 2 pct. En del af dette skyldes dog, at man forventer høje vækstrater i de kommende år, især 2021, som følge af genopretningen efter Corona-krisen. Ser man i stedet på forventningen til væksten i strukturelt BNP, hvor der ses bort fra konjunkturudsving, er den på 1,5 pct. om året, jf. tabel 5.

Tabel 5. Finansministeriets vækstskøn frem til 2030							
	2021	2022	2023	2024	2025	Gennemsnit 2026-2030	Gennemsnit 2021-2030
BNP	4,2	2,9	2,3	2,1	1,3	1,4	2,0
Strukturelt BNP	1,4	1,6	1,7	1,9	1,4	1,4	1,5

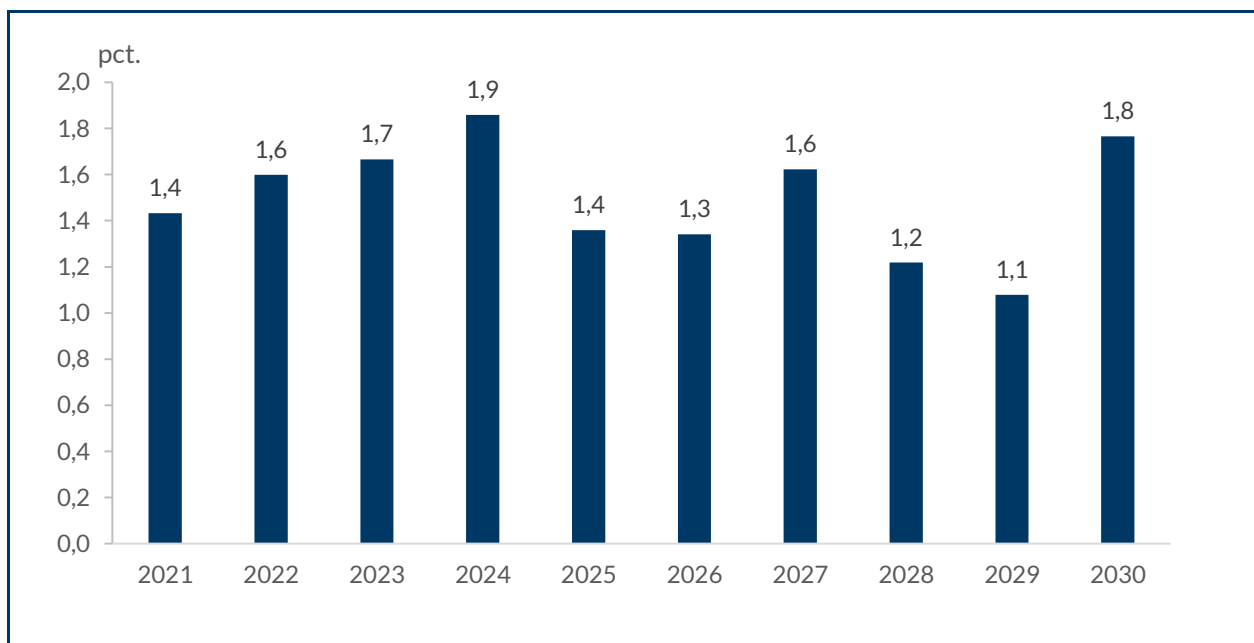
Kilde: Finansministeriet og CEPOS-beregninger

I denne vækstprognose er der taget højde for virkningen af allerede vedtagne reformer, der bidrager til at øge væksten med knap 0,3 pct.point årligt frem til 2030. Det skyldes især, at pensjonsalderen øges fra 66 år i 2020 til 68 år i 2030, mens efterlønsalderen øges fra 63 år i 2020 til 65 år i 2030.

Når vækstraterne i figur 8 er højere i 2027 og i 2030 end i de omkringliggende år, skyldes det da også netop, at efterlønsalderen bliver hævet med et år i 2027, mens folkepensionsalderen bliver hævet med et år i 2030.

Figur 8. Forventet vækst i strukturel BNP, 2021-2030

⁹ Her er fastholdt 1981-erhvervsfrekvenser for begge perioder i stil med metoden i Finansministeriet (2014). Hvis der for perioden 1997-2019 fastholdes 1997-erhvervsfrekvenser, bliver det demografiske bidrag for perioden på 58.000 personer.

Kilde: Finansministeriet og CEPOS-beregninger

I Finansministeriets prognose er der ikke taget højde for, at det politisk-besluttede mål om en reduktion af drivhusgasudledningerne vil medføre lavere velstand. En analyse¹⁰ offentliggjort af CEPOS har vurderet, at hvis 70 pct.-målsætningen opfyldes ved brug af den mest effektive metode til at reducere udledningen, vil det føre til et årligt samfundsøkonomisk tab på 22,5 mia. kr. i 2030. Omkostningen kan blive større, hvis målet skal nås med ikke-omkostningseffektive reduktioner.

S-regeringens Arne-pension, der reducerer beskæftigelsen og velstanden ved at trække personer ud af arbejdsmarkedet, er heller ikke indregnet i prognosen. Det skønnes, at aftalen reducerer BNP i 2030 med knap 10 mia. kr.¹¹

Samlet vurderes de to tiltag at reducere den gennemsnitlige årlige BNP-vækst med godt 0,1 pct.point om året frem til 2030. Dermed reduceres den forventede årlige vækst til 1,4 pct., jf. tabel 6.

CEPOS har sat et mål om at anvise reformer, der kan bringe den årlige vækst op på 3 pct. frem mod 2030. Umiddelbart er der en manko på 1,6 pct.point om året for at nå denne målsætning. Hvis man gennemfører kendte "grydeklare" reformforslag, som er gennemregnet af

¹⁰ Brøns-Petersen (2020)

¹¹ Finansministeriet (2020b) vurderer, at aftalen reducerer BNP med 13 mia. kr. i 2025. Effekten i 2030 er lavere, da der er færre, der forventes at være på Arne-pension i 2030 end i 2025.

Finansministeriet m.fl., vil det kunne øge den årlige vækst svarende til 0,5 pct.point, jf. tabel 7 nedenfor. Der vil således stadig være et betydeligt behov for yderligere reformer.

Tabel 6. Vækst frem til 2030, årlige vækstrater	
	pct.point
Forventet vækst frem til 2030	1,5
- heraf allerede vedtagne reformer	0,3
Indvirkning af 70 pct.-klimamål og Arne-pension	-0,1
Vækstforventning efter klimamål og Arne-pension	1,4
Manko ift. 3 pct.-målsætning	1,6
Kendte reformforslag	0,5
Yderligere reformbehov	1,1

Kilde: Finansministeriet og CEPOS-beregninger

REFORMFORSLAG

Hvad kan der gøres for at øge væksten? I tabel 7 er angivet en række "grydeklare" konkrete reformforslag, som Finansministeriet m.fl. har vurderet effekterne af. Det drejer sig om arbejdsmarkedsreformer og skattereformer. Det meste af vækstbidraget kommer via øget beskæftigelse, men der er også forslag, f.eks. lavere selskabsskat, der primært bidrager via højere produktivitet. Forslagene kan tilsammen øge BNP med godt 120 mia. kr., svarende til godt 5 pct. af BNP. Det vil kunne løfte den gennemsnitlige årlige vækst de næste 10 år med 0,5 pct.point.

Tabel 7. Reforme, der øger beskæftigelse og velstand, effekt i 2030			
	Beskæftigelse	BNP, mia. kr.	BNP, pct.
Arbejdsmarkedsreformer			
Stop for tilgang til efterløn	17.200	15,6	0,7
Forhøjelse af folkepensionsalder med et år	16.800	12,6	0,5
SU-reform	7.600	2,9	0,1
Reduktion af dimittendsats til 8.500 kr.	4.400	3,3	0,1
Reduktion af dagpenge med 10 pct.	12.900	7,3	0,3
Kontanthjælp for 30-64-årige nedsættes til ungeniveau	4.000	1,5	0,1
Sygedagpenge nedsættes med 10 pct.	4.400	2,5	0,1
Inflationsregulering af overførsler 2021-2030	6.700	4,6	0,2
Afskaffelse af seniorjobordning	200	0,2	0,0
Afskaffelse af Arne-pension	6.200	9,2	0,4
Afskaffelse af aktivitetstillæg (kontanthjælp)	350	0,2	0,0
Afskaffe aftrapning af folkepension mht. lønindkomst	1.300	1,0	0,0
Skattereformer			
Afskaffelse af topskat	9.000	13,3	0,6
Afskaffelse af registreringsafgift	8.150	5,8	0,2
Afskaffelse af loft over beskæftigelsesfradrag	7.000	7,3	0,3
Selskabsskat nedsættes fra 22 pct. til 12 pct.	2.900	28,5	1,2
Aktie- og kapitalindkomstskat samt rentefradrag nedsættes til 25 pct.	6.700	6,7	0,3
Samlet effekt	115.800	122,3	5,2
Samlet effekt på årlig BNP-vækst frem mod 2030			0,5

Kilde: Finansministeriet, Skatteministeriet, vismændene, Dagpengekommisionen samt CEPOS-beregninger

Selv hvis man gennemførte alle forslagene, vil der således restere en manko på 1,1 pct. for at nå målsætningen om 3 pct.'s vækst, jf. tabel 6. Det vil kræve, at reformpaletten udvides til at omfatte andre områder end traditionelle reformer. Eksempler på nye reformområder omfatter incitamentter til effektivisering i kommunerne, bedre regulering af forsyningssektoren, omkostnings-effektiv energipolitik og deregulering, hvor tidligere analyser fra CEPOS har vist betydelige potentialer.

APPENDIKS 1. REFORMER I PERIODEN 2001-2018

Tabel A1. Reforme i perioden 2001-2018 udover skattereformer, effekt på beskæftigelse og BNP, 2025-virkning

	Beskæftigelse fuldtidspersoner	BNP mia. kr.
Tilbagetrækningsreformer	165.700	118,3
Velfærdsaftalen, 2006 (Virkningen er på 247.000 fuldtidspersoner i 2040)	105.000	75,6
Aftalen om senere tilbagetrækning, 2011	60.000	42,2
Aftale om flere år på arbejdsmarkedet, 2017	700	0,5

Tabel A1. Reforme i perioden 2001-2018 udover skattereformer, effekt på beskæftigelse og BNP, 2025-virkning (fortsat)

	Beskæftigelse fuldtidspersoner	BNP mia. kr.
Øvrige reforme	59.200	68,9
Flere i arbejde, 2002	10.000	7,5
En ny chance til alle, 2005	6.000	4,5
Jobplanen, 2008	3.600	2,2
Aftale om nedbringelse af sygefraværet, 2008	4.000	2,2
Genopretningsaftalen, 2010	12.300	11,1
Finanslovsaftale 2012	-4.500	-4,4
Energiaftale, 2012	-500	0,0
Reform af førtidspension og fleksjob, 2012	7.000	4,4
Reform af SU-systemet, 2013	6.000	4,4
Aftale om reform af kontanthjælpssystemet, 2013	6.000	4,4
Aftale om Vækstplan DK (øvrige elementer bortset fra SU og kontanthjælp), 2013	1.300	8,9
Forlig om en reform af sygedagpengesystemet, 2013	1.300	0,0
Forlig om reform af beskæftigelsesindsatsen, 2014	800	0,0
Refusionsomlægning (Reform af beskæftigelsesindsatsen), 2014	3.000	2,2
Aftale om en vækstpakke, 2014	1.300	8,9
Finanslovsaftale 2015	-1.000	0,0
Jobreform fase I (kontanthjælpsloft), 2015	700	0,5
Integrationsydelse, 2015	500	0,4
Aftale om et tryggere dagpengesystem, 2015	-850	-0,6

FL16 (lavere registreringsafgift), 2015	500	0,7
FL17 (lavere registreringsafgift), 2016	350	0,3
PSO-aftalen, 2016	750	2,1
Aftale om omlægning af bilafgifter, 2017	600	0,5
Aftale om ny ferielov, 2017	-1.400	-1,1
Erhvervs- og iværksætterinitiativer, 2017	350	1,0
FL18 (sorgorlov), 2017	-100	-0,1
Mediepolitisk aftale, 2018	-100	-0,1
Energiaftale, 2018	200	0,6
Regelforenkling af beskæftigelsesindsatsen, 2018	-200	-0,2
FL19, 2018	1.300	1,0
Øvrige tiltag (planlov, landbrugspakke, forsyningsstrategi mv.), 2017-18	0	7,6
I alt	224.900	187,3

Kilde: Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 381 af 29. juni 2016, svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 509 af 23. august 2018, Økonomisk Analyse: Reformen har styrket dansk økonomi - november 2018, Faktaark - Arbejdsudbudsvirkning af Aftale om finansloven for 2019 samt CEPOS-beregninger

LITTERATUR

Brøns-Petersen (2017): "[Vækst af skattereformer i 30 år](#)", CEPOS-analyse, maj 2017

Brøns-Petersen (2020): "[Samfundsøkonomiske og statsfinansielle konsekvenser af et nationalt 70 pct.-klimamål](#)", CEPOS-analyse, 14. oktober 2020

Danmarks Statistik (2005): "[Produktivitetsudviklingen i Danmark 1966-2003](#)", juni 2005

Danmarks Statistik (2014): "[65 år i tal - Danmark siden 2. verdenskrig](#)", april 2014

De Økonomiske Råd (2005): "[Dansk Økonomi forår 2005](#)"

Finansministeriet (2014): "[Finansredegørelse 2014](#)", kapitel 5

Finansministeriet (2020a): "[DK2025 - en grøn, retfærdig og ansvarlig genopretning af dansk økonomi](#)", august 2020

Finansministeriet (2020b): "[Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 10 af 12. oktober 2020](#)", 9. november 2020

Forskningscenter for Arbejdsmarkeds- og Organisationsstudier (2012): "[Overenskomstændringer i arbejdstiden 1900-2010](#)", januar 2012

Kraka (2018): "[Udenlandsk arbejdskraft er meget værdifuldt for Danmark](#)", 25. oktober 2018

[Maddison Project Database, version 2020](#). Bolt, Jutta and Jan Luiten van Zanden (2020): "Maddison style estimates of the evolution of the world economy. A new 2020 update "

Denne analyse er en del af "Projekt 3 %." Projektet har til formål at identificere reformer, der kan hæve den økonomiske vækst i Danmark til 3 pct. årligt de næste ti år. Projektet er støttet af Kraks Fond og af Novo Nordisk Fonden. (NNF20SA0066299)